

HANDLEIDING UITGEBREID MODERATOREN

FILM
NATUURLIJK
VO 2 - 3

INLEIDING

In dit zaalprogramma gaan leerlingen kijken naar een compilatie van korte films waarin ze ontdekken hoe filmmakers op verschillende manieren het thema klimaat in beeld brengen.

Let op: meningen over het klimaat mogen n.a.v. de filmbeleving wel gegeven worden, maar het is niet de bedoeling om in discussie of gesprek te gaan over de standpunten van de leerlingen t.o.z. van het klimaat.

Per film worden leerlingen uitgedaagd om te reflecteren op de film, te onderzoeken hoe het maakproces de film heeft beïnvloed en goed te kijken met behulp van opdrachten die tussen het filmkijken door worden ingezet.

Dit programma is ontwikkeld door Netwerk Filmeducatie, Eye Filmmuseum, Cinekid, IFFR, IDFA en NFF.

Informatie voor de moderator

Deze handleiding is bedoeld als ondersteuning bij het modereren van het zaalprogramma in een filmtheater of bioscoop. Je kunt de bijbehorende kant-en-klare Powerpoint gebruiken, of er een eigen versie van maken.

De vertoning van de slides kan als ppt, pdf (via een laptop) of als DCP (via de filmprojector).

Dit is de uitgebreide versie; er is ook een beknopte handleiding beschikbaar.

Doelen van dit zaalprogramma

- Leerling beleeft en maakt kennis met verschillende soorten film.
- Leerling verwoordt de beleving van film.
- Leerling vertelt aan de hand van de waarneming over het verhaal van de film.
- Leerling herkent onderdelen van vormgeving, zoals camera en muziek en de invloed hiervan op de beleving.
- Leerling maakt kennis met de maker en herkent hoe de boodschap van de maker wordt ondersteund in de film.
- Leerling vormt mening over de film en vergelijkt deze met die van leeftijdsgenoten en de maker.

Films in dit programma

[JovannaForFuture](#) (Mirjam Marks, 15 min, documentaire)

[Kippenkracht](#) (Maria Philips, 12 min, speelfilm)

[Hybrids](#) (Florian Brauch, Matthieu Pujol, Kim Tailhades, Yohan Thireau, Romain Thirion, 6 min, animatie)

[Months](#) (Eline Helena Schellekens, 12 min, documentaire)

[Human Nature](#) (Sverre Frederiksen, 2 min, animatie)

[PolarBarry](#) (Wouter Dijkstra, 5 min, animatie)

Totale duur compilatie: 52 minuten

Totale duur programma: 90 minuten

In deze handleiding wordt bij elke film een korte samenvatting gegeven. Deze schuingedrukte tekst is ter informatie voor de moderator en hoeft niet voorgelezen te worden.

TIPS VAN COLLEGA'S

We verzamelden de beste voorbereidings- en gesprekstips van theaters uit het hele land om een zo soepel en betekenisvol mogelijk filmbezoek te organiseren voor scholen.

PRAKTISCHE TIPS

Maak een draaiboek

Mail vooraf altijd de afspraken of een draaiboek naar de school. Denk aan dag, datum, tijd, zaal, maar ook; welke film gaan ze kijken? Is er een randprogramma? Hoe lang duurt het? Is er lesmateriaal of een les die ze ter voorbereiding moeten doen? Dit overzicht kunnen ze makkelijk doorsturen naar collega's.

Denk aan extra's

Bedenk of er extra benodigdheden nodig zijn: bv. een microfoon, een laptop-aansluiting, genoeg ruimte voor leerlingen in een rolstoel of stoelverhogers voor jonge leerlingen.

Test techniek

Test samen met je collega van filmtechniek niet alleen de films, maar ook het switchen tussen films en presentatie (al dan niet tussen filmprojector en laptop).

Wat spreek je af met leraren?

(vooraf per mail of voor aanvang op locatie doorlopen)

- Geef leraren **een duidelijke rol**: ga verspreid zitten in de zaal, help orde houden en doe vooral mee bij vragen en opdrachten!
- Maak vooraf met de leraar afspraken over **jassen/tassen** en over **toiletbezoek** tijdens de voorstelling. Het is vaak handig jassen/tassen onder de eigen stoel op te bergen.
- **Controleer** samen met een leraar de **zaal** zodra deze leeg is: is het netjes en zijn er geen telefoons, sleutels of handschoenen blijven liggen?
- Vraag achteraf naar de eerste indruk van leraren (en leerlingen): vonden ze het leuk? Een paar dagen later kun je ook een kort (!) vragenlijstje sturen voor **feedback**.

“Een leraar kent de pappenheimers in de klas, dus het is enorm fijn als ze zich tactisch opstellen in de filmzaal.”

Wat spreek je af met leerlingen?

De regels op school, in het klaslokaal, zijn een handig uitgangspunt

- **Als je iets wilt vragen of zeggen, steek je je vinger op**
- **Jassen/tassen**: zie afspraak met leraar
- **Toiletbezoek**: zie afspraak met leraar
- **Telefoons uit / stil / weggestopt**
- **Niet eten/drinken**
- **Geen voeten op de stoel en laat de zaal schoon achter.**

“Herkenbaar: de eeuwige vraag of er geen popcorn gegeten mag worden...”

GESPREKTIPS

Manage verwachtingen

Vertel waarom ze hier zijn en hoe het programma eruit ziet. Bij jonge leerlingen is het soms goed aan te kondigen dat het licht gedimd gaat worden, oudere leerlingen willen graag weten hoelang de films duren.

Zorg dat je publiek hoorbaar is

Herhaal wat in de zaal gezegd wordt, vat samen, of gebruik een publieksmicrofoon om iets hoorbaar te maken voor de rest van het publiek. Het allerbest werkt een zgn. catchbox: een schuimrubberen 'dobbelsteenmicrofoon' die leerlingen rond kunnen gooien.

Vraag door

Waarom vind je dat?

Wissel vraagtypes af

Wissel vragen aan de hele zaal (*hand omhoog als..*) af met individuele vragen (*wie kan wat zeggen over..?*). Zo blijven leerlingen betrokken.

Geef gespreid de beurt

Geef niet alleen de voorste rij of de fanatiekste leerlingen de beurt. Speur ook de achterste rijen af, of geef de beurt aan leerlingen die hun hand niet zo hoog opsteken. Een beurt geven aan een niet-oplettende leerling is natuurlijk ook een beproefde techniek in het onderwijs.

Anticipeer

Luister echt naar wat leerlingen te zeggen hebben en reageer daarop.

"Enthousiasme is aanstekelijk, dat moet je als moderator dus uitstralen. Ook leraren die zelf actief meedoen in de zaal zijn top, dat waarderen leerlingen."

Activeer de kijkhouding

Door een gerichte kijkopdracht mee te geven activeer je leerlingen.

Stimuleer beweging

Hebben leerlingen moeite met stil zitten? Ook in de zaal kun je actief zijn. Denk bv aan een quiz met staan-zitten of hand omhoog-omlaag. Of doe een klassikale stretchoefening van lichaamsdelen als een soort bioscoop-yoga (oren om de film te horen, benen om te laten bungelen, rits je mond dicht, helpt je ogen opensperren..). Zakt de concentratie tussen de films even weg? Zet dan een actieve oefening in!

Sluit het programma af

De afsluiting van het zaalprogramma is – net als een les op school afronden - belangrijk. Herhaal bijvoorbeeld nog even het leerdoel; waarom waren ze hier ook alweer? En bedank voor de aandacht en inbreng van leerlingen.

"Ik leer weer van leerlingen door ze te vragen naar hun favoriete films, of wat te vertellen over populaire YouTubers of games, want ook tussen film en games is een mooie brug te slaan."

INTRODUCTIE (10 minuten)

- **Welkom! (slide 1)**

Welkom in <naam theater> , Ik ben <naam>

Vraag: Wie is hier al eens eerder geweest? (vingers)

Vraag: Wie kan vertellen waar we zijn en wat we gaan doen? (vingers)

Vraag de leerlingen om een vinger op te steken voor het antwoord.

- **Regels (slide 1)**

Neem de regels kort door met de leerlingen. (zie pag. 2)

- **Overzicht van de films (slide 1)**

Wij gaan kijken naar 6 verschillende korte films kijken, 2 documentaires en 1 speelfilm en 3 animaties

De films gaan over het thema natuur & klimaat. Een thema dat de afgelopen jaren veel aandacht kreeg in de media en dus ook in film.

Vraag: Wat weten de leerlingen over klimaat? Kunnen ze ophalen hoe klimaat afgelopen jaar in de media terugkwam?

Vertel dat dit thema niet alleen in de media zichtbaar is, maar ook in films!

In het zaalprogramma zien we films waarin de maker ons steeds een perspectief op het thema klimaat laat zien. Kunnen wij tijdens het kijken naar de film het perspectief van de filmmaker ontdekken? Laten we gaan kijken!

Veel kijkplezier! (slide 1)

JovannaForFuture | 15 minuten

Informatie voor de moderator: *Geïnspireerd door haar grote voorbeeld Greta Thunberg werpt de eigenzinnige Jovanna zich op voor behoud van de planeet. Ze doet dat door heel bewust te leven - gesteund door haar duurzaam wonende ouders - en door aandacht te vragen. Deze korte documentaire volgt Jovanna in haar dagelijkse leven en laat haar vertellen over haar motivatie, haar bewondering voor en contact met de Zweedse Greta, en over haar dilemma's. Want zelfs de hyperbewuste tiener snakt af en toe naar een yoghurtje met een smaakje uit een plastic bakje.*

Voorafgaand aan de film

- We gaan nu twee films achter elkaar kijken: 1 speelfilm en 1 documentaire.
- Vraag: wat is het verschil tussen een documentaire en een speelfilm?
Antwoord: Een documentaire laat echte verhalen zien, waarin niet geacteerd wordt door acteurs zoals in speelfilms.
- Vraag: Mogen filmmakers in een documentaire hun mening verwerken of moet het feitelijk helemaal kloppen?
Vertel dat veel documentairemakers niet alleen maar een registratie maken van feiten, maar ook vaak hun mening of perspectief in de film laten zien. Dit doen ze bijvoorbeeld door te kiezen welke beelden je ziet en welk geluid je hoort.
- De films die wij zo gaan kijken gaan over 2 tieners, Jovanna en Kees, die heel verschillend denken over klimaat! Hoe brengen de filmmakers de standpunten van beide hoofdpersonen in beeld? En in wie kan jij je beter inleven? Laten we gaan kijken: we starten met de documentaire van 15 minuten.

Start de film JovannaForFuture!

Na de film

- Wat is jullie beeld van Jovanna? Hoe zouden jullie Jovanna omschrijven?
Vraag door: Hoe heeft de filmmaker ervoor gezorgd dat jullie dit beeld hebben?
Mogelijk antwoord: keuzes van beelden; beelden van Greta Thunberg verwerken.
- Is deze documentaire feitelijk of heeft de filmmaker zijn of haar mening verwerkt?

Kippenkracht | 12 minuten

Informatie voor de moderator: *De onzekere puber Kees wil na de scheiding van zijn ouders bij zijn vader wonen, maar zit met zijn moeder opgescheept. Deze is na de scheiding ineens vegan en milieubewust geworden en heeft notabene ook nog eens een tiny house op een appelboomgaard gekocht. Door te fitnessen en veel kip te eten voor zijn spiermassa, hoopt Kees de liefde van zijn 'normale' vader voor zich te winnen. Hij wil gewoon zijn oude leven leiden. Toch blijken de appelboomgaard en zijn moeder zo gek nog niet te zijn.*

Voorafgaand aan de film

We hebben net kennisgemaakt met Jovanna, laten we nu gaan kijken naar de speelfilm over Kees. Kees staat anders tegenover klimaat dan Jovanna. Let tijdens het kijken maar goed op: hoe worden Kees en zijn mening in beeld gebracht?

Start de film Kippenkracht!

Na de film

- Wat is jullie beeld van Kees? Hoe zouden jullie Kees omschrijven?
Vraag door: Hoe heeft de filmmaker ervoor gezorgd dat jullie dit beeld hebben?
Denk bijvoorbeeld aan de scène met de bezorgscooter. Dit maakt duidelijk dat Kees een andere mening heeft dan zijn moeder.
- We hebben nu twee films gezien, over Kees en Jovanna. Ik ben benieuwd of jullie je meer kunnen herkennen in Kees of in Jovanna. Dat gaan we ontdekken aan de hand van 4 vragen. Hou voor jezelf bij hoeveel keer jouw antwoord ja is op de vraag.
 1. Ik heb wel eens gestaakt!
 2. Mijn ouders en ik zijn het eens over onze levensstijl.
 3. Ik wordt geïnspireerd door de mensen om mij heen of door mensen in de media.
 4. Ik mag soms dingen niet, omdat dat niet strookt mijn idealen. (denk aan vliegen of varkensvlees eten)

Heb je 2X of meer Ja geantwoord, ga dan staan! Jullie komen het meest overeen met Jovanna. De andere zijn echte Kezen!

Besprek:

- Komt dit overeen met wat jullie zelf ook dachten?
- En vond je de film met degene waarmee je het meest overeenkomt ook het leukst?
- Is het belangrijk dat je je in een personage kunt herkennen om de film leuk te vinden of maakt dat eigenlijk niet uit?

Hybrids | 6 minuten

Informatie voor de moderator: *Wat als de dieren ooit samensmelten met ons afval? Vissen en vogels kunnen niet lang overleven nu de oceanen in een plastic soep zijn veranderd. Misschien zijn een auto-haai, flessendop-krab en vliegtuig-inktvis beter bestand tegen alle vervuiling. Hybrids geeft ons een voorproefje van deze bizarre toekomst.*

Voorafgaand aan de film

We hebben twee films gezien waarin een persoon een duidelijke rol had en hun standpunten met gesproken taal duidelijk maakten! Een filmmaker gebruikt niet altijd gesproken taal om een verhaal duidelijk te maken. Hij of zij kan ook een verhaal vertellen met beelden! Dit noemen we beeldtaal. Let maar eens goed op: hoe in de komende twee films een verhaal wordt verteld zonder taal te gebruiken!

We starten met de film Hybrids. Deze animatiefilm laat het leven in de zee zien, maar wat wil de filmmaker vertellen? En hoe brengt hij dit precies in beeld? Na de film wil ik graag van jullie weten of jullie de boodschap van de maker hebben begrepen en welke scène het meest indruk op jullie heeft gemaakt, dus probeer dit te onthouden. Laten we gaan kijken!

Let op: In deze film zitten soms flinke schrik-effecten!

Start de film Hybrids!

Na de film

- Noem 1 moment uit de film dat je hebt onthouden! Welke scène vond je het best?
- In de film werd geen taal gebruikt. Konden we toch het verhaal ontdekken?
Wat is het verhaal dat wordt verteld?
- Wat is de boodschap van de makers?
Antwoord: De makers maakten zich zorgen over de vervuilde oceanen en vragen zich af of de 'circle of life', de natuurlijke processen in de oceanen, altijd zullen blijven bestaan in een aangepaste vorm of houdt het een keer op?
Geven ze in de film een antwoord op deze vraag? Of blijft het open?
- Misten de leerlingen de gesproken taal in de film? Of was de beeldtaal sterk genoeg om het verhaal goed te volgen en de boodschap te ontrafelen?

M6nths | 12 minuten

Informatie voor de moderator: *Korte film over een dier in gevangenschap dat naar buiten verlangt. Een dier dat net als wij droomt, dat intelligent is, nieuwsgierig, sociaal en gevoelig, en waarin duidelijk een ziel is te herkennen. Het biggetje uit deze film nodigt je uit om de wereld eens door zijn ogen te bekijken, zodat jouw blik op varkens voorgoed verandert.*

Voorafgaand aan de film

De volgende film die we gaan kijken heeft ook een sterke beeldtaal! De film gaat over een het leven van een varken! De beelden in de film laten een duidelijk perspectief zien. Welk perspectief wordt zichtbaar in de film? En hoe komt het dat we dat perspectief begrijpen? Laten we gaan kijken!

Start de film M6nths!

Na de film

- Wat is je eerste reactie op deze film? Geef een aantal leerlingen de beurt!
- Bespreek kort waar de film over gaat. Vanuit welk perspectief is dit verhaal gefilmd?

Schakel over naar de powerpoint!

- Stel, deze film was vanuit het perspectief van de boer gefilmd! Wat zou je dan moeten veranderen aan de film? Bekijk in tweetallen de beelden op de powerpoint en overleg. Wat zou je aan het beeld veranderen, zodat het perspectief van de boer duidelijker zichtbaar wordt?

Geef de leerlingen 3 minuten de tijd en bespreek klassikaal de uitkomsten!

- Bespreek dat door de beeldkeuzes van de filmmaker een duidelijk perspectief naar voren komt.

Vraag: Waarom zou de filmmaker hiervoor gekozen hebben? Wat wil ze ons vertellen?

Laten we kijken wat de filmmaker hier zelf over zegt!

Start het filmpje van de filmmaker.

Human Nature | 2 minuten

Informatie voor de moderator: *Blote dames liggen in de wei; een oude opa ligt te dutten op een verwarming, terwijl een dikke man het strand oprolt en plastic uitkotst. Dieren nemen hun huismensjes liefdevol mee naar de mensenarts en proberen aangespoelde mensen te redden. Maar op andere momenten behandelen ze mensen zowel respect- als genadeloos. De animatiefilm houdt de kijkers een spiegel voor en laat zo de liefde zien die mensen voor dieren voelen én het leed dat wij hen bewust of onbewust aandoen.*

Voorafgaand aan de film

We hebben tot nu toe films gezien met een duidelijke boodschap of verhaal over natuur, klimaat en dieren. Sommige filmmakers proberen deze onderwerpen juist niet heel serieus te bespreken, maar maken er een grappige film over! In de komende twee films benaderen de de filmmakers een serieus thema op een humoristische manier.

We beginnen met de eerste film: Human Nature, deze film duurt maar 2 minuten! Het is een gek filmpje met veel blote figuren. Laten we maar gaan kijken!

Start de film Human Nature!

Na de film

- Benoem de reacties die uit de zaal kwam tijdens het kijken naar de film.
Bv. Ik hoorde veel gegiechel of gelach!
Op welk moment vond je de film het gekste? En vraag waarom!
- Wat gebeurde er precies in de film? Heeft iemand kunnen ontdekken waarom de mensen bloot waren?
Antwoord: de blote mensen zijn eigenlijk de dieren en de dieren zijn de mensen! De rollen zijn omgedraaid!
- Wat zou jij ervan vinden als dieren de baas zouden zijn en ons als dieren zou behandelen? Waarom zou de filmmaker deze film maken, wat is de boodschap denken jullie?
Antwoord: hij wil ons een spiegel voorhouden over hoe wij met de dieren omgaan!
- Deze film stipt dus op een grappige manier een serieus onderwerp aan!
Stel je voor: je gaat een film maken over de smeltende noordpoolkappen. Hoe zou je dat op een grappige manier in beeld kunnen brengen? Gebruik je fantasie!
Laat de leerlingen in tweetallen brainstormen en haal de ideeën op!

Jullie hebben mooie ideeën! Laten we eens kijken hoe een filmmaker dit heeft gedaan!

PolarBarry | 5 minuten

Informatie voor de moderator: *Korte speelse animatiedocumentaire over een serieus wereldprobleem met influencer en online personality PolarBarry in de hoofdrol. Deze ondeugende ijsbeer en internetsensatie brengt in zijn vlogs de klimaatdiscussie bij zijn volgers onder de aandacht. De video toont, zonder een oordeel te vellen, een verscheidenheid aan mogelijke meningen en de gruwelijke gevolgen.*

Voorafgaand aan de film

We gaan kijken naar een korte animatiefilm van 5 minuten! In de film wordt de klimaatdiscussie door een vloggende ijsbeer in beeld gebracht. Laten we gaan kijken.

Start de film Polar Barry!

Na de film

- Vraag: wat vonden jullie van de film? Geef een reactie in 1 woord!
Vraag bij sommige woorden door: leg je woord uit!
- Vraag: Was de film heel anders dan de leerlingen hadden verwacht?
- Vraag: Vinden de leerlingen dat het de maker is gelukt om dit serieuze onderwerp op een grappige manier in beeld te brengen?

AFRONDEN | 5 minuten

We hebben gekeken naar 6 films die allemaal op een andere manier het thema natuur & klimaat verbeelden. We zagen het thema vertelt met humor, beeldtaal of met een personage met een duidelijke mening. We hebben ontdekt dat het thema dus op veel verschillende manieren in beeld kan worden gebracht!

Vraag: Welke film vonden jullie het thema natuur & klimaat het best in beeld gebracht? Laat de leerlingen uitleggen waarom!

Rond af: Ik hoop dat jullie in het zaalprogramma hebben ontdekt dat de filmmaker in een film altijd keuzes maakt over hoe hij/zij het verhaal of een thema in beeld brengt.

We zijn nu aan het einde gekomen van het zaalprogramma: Ik wil jullie heel hartelijk bedanken voor jullie aandacht!

Colofon

Netwerk Filmeducatie (2022)

De educatieprogramma's in de Korte Film Poule zijn tot stand gekomen in samenwerking met: [Eye filmmuseum](#), [Cinekid](#), [NFF](#) (Nederlands Filmfestival), [IFFR](#) (International Film Festival Rotterdam) en [IDFA](#) (International Documentary Festival Amsterdam).

Vragen of opmerkingen? netwerkfilmeducatie@eyefilm.nl